

A pandémián túl – a digitális oktatás kézikönyve

Szűts Zoltán: A digitális pedagógia elmélete

A 2020-as év a történelemkönyvek lapjain a pestis- vagy a kolera-járványhoz hasonló évszámként vésődik be. A digitális pedagógia elmélete című könyvet a szerző, Szűts Zoltán a COVID-19 járvány idején írta, s ezért kiválóan reflektál a köz- és felsőoktatásban megfigyelhető változásokra, a kényszerhelyzet okozta helyzetekre. Részlemelt a világ, hogy a digitális pedagógia megjelenésével, az oktatás egy újszerű, évezredes hagyományokon túlmutató transzformációját hozta el az életünkbe, vált annak mindennapi részesevé.

Szűts könyvét tanároknak, diákoknak, a digitális pedagógia területén érintetteknek és az egyszerű érdeklődőknek egyaránt ajánlja, hiszen, ha csak közvetetten is, de a téma mindannyiunkat érint – diákként, pedagógusként, szülőként, esetleg más családtagként. A pedagógusok jelenlegi és következő nemzedékének iránymutató kötete lehet, de nem kizárt, hogy a digitális oktatás elméleti és gyakorlati kérdéseinek „lexikonjává” válik a magyar nyelven hiánypótló kötet.

Szűts a digitális pedagógia teljes horizontját az olvasók elé tárja, mégpedig interdiszciplináris megközelítéssel. A pedagógiai, a kommunikáció- és médiatudományi megközelítések révén egy komplex, hatékony tanulási és tanítási narratíva születik. Számítalan kérdés felmerülhet a válsághelyzet kapcsán. Vajon mennyire kell az ehhez hasonló válsághelyzetekre berendezkednünk a jövőben? A globális vírushelyzet véget értével milyen mértékben vándorolhat át a digitális térbe az oktatás? A hibrid rendszer a megoldások között szerepel? Miként alakul át a tanár szuperpozíciója, és hogyan halványul el az osztálytermi funkció, a klasszikus értelemben vett tantermi frontális oktatás? Többek között ezekre a komplex, pedagógiai, technológiai, történeti, kulturális és társadalmi kérdésekre kínál választ a könyv írója, elsősorban arra

fókuszálva, hogy melyek az eredményes információátadás keretei az információs társadalomban.

A különböző oktatási rendszerek digitalizációja különböző szinten állt, amikor a járványhelyzet miatt a kormányok világszerte bevezették a távoktatási formát. Ezek a rövid idő alatt bekövetkezett, gyors reakciót és alkalmazkodást igénylő változások komoly kihívást jelentenek mind az érintett diákok, mind a pedagógusok számára. Az újmédiáról Zelena András (2017. 139.) írta, hogy „... az újmédia színterein közzétett egyéni veszteségélmények közösségi veszteségélménnyé válnak, s ezzel teremtődik egyfajta szupportív védelem a veszteségélményt átélt személynek, amelyet a közösség tagjai teremtenek, jelentenek számára”. Azaz a közösség, az online csoportmunka is jelenthet egyfajta védőkörlátót, betölthet védőfunkciót, s bár nem összehasonlítható a tantermi frontális oktatás lehetőségével, de talán mégsem olyan rideg valóság, mint amilyennek elsőre tűnik.

A tanároknak olyan kommunikációs, információtechnikai, pedagógiatudományi kompetenciákkal és nyitottsággal kell rendelkezniük, amelyek birtokában képesek alkalmazkodni és megoldásokat találni az új, esetlegesen digitális környezetbe költöző tanulásra-tanításra. Generációs

szempontból tekintve a helyzetre, a digitális bennszülöttek (Z generáció) és digitális bébik (Alfa generáció) vélhetően könnyen alkalmazkodnak majd a globális trendekhez, és elsőként lesznek képesek elsajátítani az új technikai eszközök használatát. Azonban a tanárok mindenkori feladatává válhat az online környezethez igazított, de továbbra is a diákok számára érdekes, figyelmüket felkeltő és meg is tartó oktatás megvalósítása. Amint azt a könyv szerzője is felveti, elképzelhető, hogy a tudatos és egységesen létrehozott elmélet, valamint a nemzetközi és hazai best practice-eken alapuló új követelményrendszer, a digitális átvándorlás, minőségi változásokat eredményez a későbbiekben. A könyv javaslatokat tesz a jelenléti és távoktatási forma abszolválására egyaránt. „Célunk, hogy a könyv hatására a tanárok új, kiterjesztett látásmódja lehetővé tegye újabb hatékony oktatási rutinjaik kialakítását az infokommunikációs eszközök környezetében, miközben folyamatosan mérlegelik az egyes módszerek előnyeit és veszélyeit. Nem utolsósorban pedig úgy véljük, hogy a gyakorlati digitális kompetenciák fejlesztése mellett szükség van egy stabil elméleti háttérre is.” – írja Szűts Zoltán (6.).

Milyen veszélyekkel járhat e módszerek integrálása? A kognitív képességeinkre jelentős hatással bíró digitális eszközök alkalmazása mennyiben fér meg a tanulás, az alapvető fejlődés szintjei mellett? A legtöbbször által jól ismert kifogás: „bocsánat, otthon felejtettem a házi feladatomat”. E kijelentés többé nem alkalmazható. Felmerül azonban a kérdés, hogy mennyiben válik inkább problémává a digitális tárházak létezése, mennyiben lesz a diákok terhére az online dokumentáció lehetősége. A digitális pedagógia fontos aspektusaként lenne jelen az élménynyújtás, a felfedezés örömeinek átadása, a flow érzése. Azonban a késleltetett reakciójú eszközök, a videólejátszók akadozása akár még a tanulási folyamat hátráltatói is lehetnek. Egy hasonlóan új környezetváltozás különböző tanulási metódusokat, a megrögzöttől eltérő képességek elsajátítását kívánna meg-

megegyeztetve ezen digitális fejlődés pozitív aspektusait is, az esetlegesen felmerülő technikai akadályok, az adott komplikáció forrásának felderítésére, illetve az ismeretlennel szembeni féltelmek és akadályok leküzdésére való készítetést is előidézhetik a felhasználóból.

Az újfajta digitális írástudás elsajátításával, a hipertext megértésével mind a diákok, mind a tanárok képesek lehetnek a megszerzett információk kritikus feldolgozására és mérlegelésére. Amint azt a kötet is hangsúlyozni kívánja, a digitális pedagógia egyik missziója lehet a tananyagok multimediális, a világháló természetéhez mért megalkotása, ügyelve a kijelölt oktatási célokra és az élményszerű feldolgozás összhangjára.

A könyv egyszerre kívánja summázni a nevelés, az oktatás, a kommunikáció- és médiatudomány kérdésköreit, szem előtt tartva a folyamatosan változó médiakörnyezetet, amelyben a tanulók mindennapjaikat élik. Elérkezett tehát a közoktatás reformációja? – teszi fel méltán a kérdést az olvasó. Egy dologban biztosak lehetünk: a következő évtized látványos változásokat fog eredményezni a digitális pedagógia területén.

A hiánypótló kötet szerzője egész életén át tartó tanulásra invitálja az olvasót, hiszen a digitális átállás ennek a technikai fejlődésnek a tökéletes iskolapéldája. A könyv olvasója remélhetőleg új szemszögből fog a digitális pedagógiára tekinteni, és képes lesz azt összefüggéseiben, lehetőségeiben újraértékelni.

Szűts Zoltán (2020). *A digitális pedagógia elmélete*. Akadémia Kiadó. DOI: [10.1556/9789634545859](https://doi.org/10.1556/9789634545859)

Irodalom

Zelena András (2017). Veszteségkommunikáció az újmédia színterein. *Médiakutató*, 18(1–2), 139–147.

Karagits Kíra Vivien

egyetemi hallgató

Budapesti Gazdasági Egyetem, Külkereskedelmi Kar, Társadalomtudományi Intézet, Budapest